

Avtale

**om forvaltningen av midlene fra Klima- og energifondet i
perioden 1. januar 2021 til 31. desember 2024**

mellom

Den norske stat ved Klima- og miljødepartementet

og

Enova SF

Fortale

Enova SF (heretter Enova) ble opprettet ved kongelig resolusjon av 1. juni 2001, jf. også Ot.prp. nr. 35 (2000-2001), Innst. O. nr. 59 (2000-2001) og Besl. O. nr. 75 (2000-2001). Enova har siden vært et viktig klima- og energipolitisk virkemiddel. I de politiske føringene for foretaket er det lagt vekt på langsiktighet og fleksibilitet i finansieringen av virksomheten. Foretaket er tillagt stor faglig frihet. Departementets styring skjer på overordnet nivå, der fireårige avtaler om forvaltningen av midlene som Stortinget stiller til rådighet for Enova står sentralt.

Denne avtalen om forvaltningen av midlene i Klima- og energifondet gjelder fra 1. januar 2021 til 31. desember 2024, og er den sjette avtalen med Enova.

Det legges med denne avtalen og spissingen av Enova som klimavirkemiddel til rette for at Enova skal være et viktig virkemiddel i å bidra til å nå Norges klimaforpliktelser og til omstillingen til et lavutslippssamfunn. Vi står overfor store utfordringer de neste tiårene, og vi har satt oss ambisiøse klimamål. Norge har meldt inn et utslippsmål under Parisavtalen om å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 og opp mot 55 prosent innen 2030 sammenliknet med 1990. Det er et avgjørende steg på veien mot at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, og redusere utslippene med 90 til 95 prosent sammenlignet med 1990. Hva Norge og resten av verden gjør de neste tiårene blir avgjørende for om temperaturmålet i Parisavtalen nås.

Målstrukturen legger til rette for en god balanse mellom utslippsreduksjoner på kortere sikt og nødvendig teknologiutvikling som gjør det mulig å kutte utslipp på lengre sikt.

Det er lagt til grunn at det er en tett kobling mellom energisystemet og utslippsreduksjonene som må til i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Elektrifiseringen, særlig i transportsektoren, krever tilkobling av mye nytt forbruk til kraftnettet. Et godt utviklet energisystem er dermed viktig for å muliggjøre raske og effektive utslippskutt.

Det erkjennes at sirkulære løsninger og verdikjeder og effektiv ressursbruk, gjennom å bidra til reduserte klimagassutslipp vil være viktig i omstillingen til lavutslippssamfunnet.

Det erkjennes at Enova samspiller med, og er avhengig av, andre offentlige virkemidler, som støtte til FoU, prising av utslipp og offentlig regulering for å få til den ønskede utviklingen. Godt samarbeid og koordinering mellom virkemiddelaktører er viktig.

Det er lagt til rette for at Enova skal ha stor faglig frihet til å utvikle virkemidler og tildele støtte til enkeltprosjekter basert på foretakets kunnskap og erfaring med de relevante markedene. Klima- og miljødepartementets styring av Enova skal skje på et overordnet nivå, i hovedsak gjennom denne avtalen. I lys av usikkerheten rundt tempoet i teknologiutviklingen i forskjellige sektorer vil Enovas faglige frihet og fleksibilitet være svært viktig i årene framover.

Det er lagt til rette for at Enova skal kunne ha en liten og fleksibel organisasjon og prioritere innsatsen der mulighetene for å påvirke utviklingen er størst.

Det er forutsatt at Enova skal ha en langsiktig, fleksibel og forutsigbar finansiering.

Det er lagt til grunn at Enova skal drive i tråd med statens forventninger som eier, jf. Meld. St. 8 (2019-2020) – *Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskapning*, herunder også å være ledende i sitt arbeid med samfunnsansvar.

1 Parter

Parter i denne avtalen er Den norske stat v/Klima- og miljødepartementet (KLD) og Enova SF (Enova).

2 Avtalens funksjon

Enova skal forvalte midlene fra Klima- og energifondet på vegne av KLD. I denne avtalen fastsettes vilkår for Enovas forvaltning av midlene.

Enovas forvaltning av midlene fra Klima- og energifondet skal skje innenfor rammene av det årlige oppdragsbrevet.

3 Formål

Enova og Klima- og energifondets formål er å bidra til å nå Norges klimaforpliktelser og bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet.

4 Delmål

Enovas delmål er å bidra til

- a. reduserte ikke-kvotepliktige klimagassutslipp mot 2030
- b. teknologiutvikling og innovasjon som bidrar til utslippsreduksjoner frem mot lavutslippssamfunnet i 2050

Enovas aktivitet skal rettes mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon, med sikte på å oppnå varige markedsendringer slik at løsninger tilpasset lavutslippssamfunnet på sikt blir foretrukket uten støtte.

Aktiviteten kan rettes inn mot alle sektorer.

5 Tilføring av midler til Klima- og energifondet

Delmål, målintikatorer og øvrige føringer er basert på at Klima- og energifondet tilføres minimum 3,315 mrd. kroner årlig i årene fra 2021 til og med 2024. Dette inkluderer en årlig bevilgning på 2,625 mrd. kroner som årlig justeres i tråd med prisstigning, og anslagsvis 690 millioner kroner årlig i inntekter fra påslaget på nettariffen.

Det stilles til disposisjon en tilsagnsfullmakt på 400 millioner kroner.

6 Rammer for virkemidlene

Enovas aktivitet skal rettes mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon.

Senfase teknologiutvikling omfatter delen av innovasjonskjeden der den viktigste forskningsaktiviteten er avsluttet og løsningene er modne for å utprøves i større skala.

Tidlig markedsintroduksjon omfatter den fasen der en løsning er tilgjengelig i markedet, men hvor det fortsatt skjer betydelig teknologiutvikling, optimalisering av systemer, læring og forbedringer, slik at kostnadene kan reduseres og/eller nytteeffektene økes.

Den videre utbredelsen i markedet kan så skje ved hjelp av generelle virkemidler som prising av utslipp og regulering.

Enova skal være markedsnær. De skal ha god innsikt i markedene de opererer i og ha kontakt med relevante markedsaktører, blant annet som grunnlag for utforming av virkemidler.

Enovas virkemidler skal være rettet mot å adressere markedssvikter og bygge ned tekniske og markedsmessige barrierer for introduksjon og utbredelse av nye klima- og energiløsninger. Virkemidlene skal utformes med sikte på å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert.

Enova skal prioritere innsatsen der den gir mest effekt og mulighetene for å påvirke utviklingen er størst, og mot teknologier og løsninger som er tilpasset lavutslippssamfunnet. Null- og lavutslippsløsninger skal prioriteres.

Enova skal finne gode løsninger som tar hensyn til behovet for et effektivt energisystem.

Ved utformingen av virkemidler rettet mot teknologiutvikling og innovasjon skal Enova legge vekt på mulighetene for global spredning, og potensialet for påfølgende utslippsreduksjoner. En vurdering av innovasjonshøyde og gjennomføringsevne skal ligge til grunn for tildelinger.

Enova skal ha rutiner for bruk av tredjepartsvurderinger ved tildelinger til større prosjekter.

Enovas virkemidler bør ikke intervensere i allerede velfungerende markeder.

Enova skal ha rutiner for å evaluere sine virkemidler.

Geografisk avgrensning

Enova kan støtte prosjekter i Norge og i norsk økonomisk sone. Enova kan også støtte prosjekter på skip registrert i NIS eller NOR, eller som har operasjoner i norske farvann.

Koordinering med andre myndigheter

Enova skal ha regelmessig kontakt, og koordinere sin virksomhet, med andre aktører som forvalter virkemidler av betydning for Enovas virksomhet. I forvaltningen av midlene skal Enova bidra til et godt samspill og klare grensedragninger mot andre relevante virkemiddelaktører, som Norges forskningsråd, Innovasjon Norge, Miljødirektoratet, Statens vegvesen, Norges vassdrags- og energidirektorat, Gassnova, Husbanken, Kystverket og Direktoratet for byggkvalitet. Det årlige oppdragsbrevet vil kunne inneholde utdypende formuleringer.

Statsstøtteregelverket

Den støtten som gis skal være innenfor rammene av gjeldende regelverk for statsstøtte i EØS-avtalen.

7 Rapportering

Enova skal gjennom rapportering redegjøre for arbeidet med å oppfylle avtalens formål, delmål og øvrige føringer, og synliggjøre hvordan Enova bidrar til varige markedsendringer i ulike segmenter og markeder, og dermed utslippskutt og omstilling. Kvalitative vurderinger skal underbygges med blant annet relevante indikatorer på markedsendring og konkrete resultater fra prosjekter.

Rapporteringen skal synliggjøre både de kortsiktige og mer langsiktige effektene. Enova skal visualisere utviklingen innenfor relevante markeder og segmenter. Enova skal blant annet følge og synliggjøre utviklingen i utvalgte støttede teknologier over tid, herunder oppnådd spredning og potensiale for videre spredning. Rapporteringen skal bestå av en kombinasjon av tradisjonelt rapporteringsformat og løpende oppdatert digital visualisering.

7.1 Årsrapport

Enova skal hvert år utarbeide en årsrapport. Rapporten skal oversendes KLD og publiseres på Enovas nettsider. Enova skal i rapporten synliggjøre hvordan Enova bidrar til varige markedsendringer i ulike segmenter og redegjøre for arbeidet med å oppfylle avtalens formål, delmål og øvrige føringer, herunder avtalefestede aktiviteter.

Det skal framgå hvordan Enova ligger an i forhold til målindikatorene, jf. avtalens punkt 7.4. Det inkluderer en oversiktlig framstilling av utslipps- og innovasjonsresultater fordelt på de ulike

markedsområdene med tilhørende støtte. Det skal framgå hvordan resultatene senere er korrigert for kanselleringer, sluttrapporterte og realiserte resultater. Det skal gis en oversikt over den geografiske fordelingen av prosjektene.

I rapportering av utslippsresultater skal fordelingen mellom kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp fremkomme.

Enova skal rapportere hvor mye energi som er spart eller fornybar energi produsert som følge av støttede prosjekter, jf. vedlegg. I rapporten skal det skilles mellom ulike energikilder/bærere.

Enova skal redegjøre for effektiviteten i driften av Enova og forvaltningen av Klima- og energifondet. Enova skal som en del av dette utarbeide operasjonelle indikatorer som gir uttrykk for effektiviteten i drift og forvaltning av Klima- og energifondet. Indikatorene skal være sammenlignbare over tid, og Enova skal rapportere på og synliggjøre utviklingen.

Årsrapporten skal inneholde oversikt over disponerte midler, kontraktsfestede-, sluttrapporterte-, og realiserte resultater for foregående avtaleperiode. Det skal korrigeres for eventuelle kanselleringer.

Det årlige oppdragsbrevet inneholder ytterligere føringer for innholdet i årsrapporten.

7.2 Halvårsrapportering

Enova skal utarbeide en forenklet digital halvårsrapportering. Det skal i rapporten redegjøres kort for Enovas aktiviteter og deres arbeid med å oppfylle avtalens formål og delmål. Rapporten skal blant annet inneholde en sammenstilling og oversikt av halvårets utslipps- og innovasjonsresultater.

7.3 Prosjektoversikt

Enova skal ha et rapporteringssystem for alle prosjekter og aktiviteter som finansieres over Klima- og energifondet. Informasjon skal være pålitelig, nøyaktig og relevant. Enova skal oppbevare prosjektinformasjon i minimum 10 år etter at et prosjekt er avsluttet.

Enova skal digitalt og søkbart gjøre enkelt tilgjengelig en oversikt over støttede prosjekter. Informasjonen skal publiseres fortløpende på Enovas nettsider og som et minimum inneholde prosjekt-ID, prosjekttittel, markedsområde, resultat, støttebeløp, status, søker, kommune og fylke. For teknologiporteføljen skal det også føres status for teknologiene.

7.4 Målindikatorer

Målindikatorene skal sammen med øvrig kvalitativ og kvantitativ rapportering gi indikasjon på Enovas måloppnåelse underveis i avtaleperioden, og vil utgjøre en del av grunnlaget for styringsdialogen mellom departementet og Enova.

Formål (punkt 3), delmål (punkt 4) og rammer for virkemidlene (punkt 6) skal være førende for utviklingen av Enovas virkemidler.

For avtaleperioden 1.1.2021 – 31.12.2024 er det utarbeidet to målindikatorer for klima. Det legges til grunn at følgende nivå på disse indikerer god måloppnåelse:

- utslippsresultater tilsvarende 1,2 millioner tonn ikke-kvotepliktige CO₂-ekvivalenter
- innovasjonsresultater tilsvarende utløst innovasjonskapital på 6 milliarder kroner

Resultatene skal være kontraktsfestet, realisert, eller dokumentert på annen måte, jf. vedlegg.

7.4.1 Forutsetninger om eksterne forhold

En forutsetning for at fondsmidlene skal utløse endringer i markedet, er at det finnes en generell investeringsvilje og -evne i markedet. Dette påvirkes i stor grad av forhold som ligger utenfor Enovas kontroll. Avtalens målindikatorer er fastsatt på bakgrunn av de økonomiske utsiktene ved inngangen til 2021. Det legges til grunn at det ikke skjer vesentlige endringer i politiske rammebetingelser,

tilførte midler, priser på energi og CO₂-utslipp eller investeringstakten i økonomien som i vesentlig grad påvirker Enovas mulige måloppnåelse.

8 Avtalefestede aktiviteter

Virkemidler som etableres på bakgrunn av avtalefestede aktiviteter skal utformes i tråd med avtalens øvrige bestemmelser, jf. særlig formål (3), delmål (4), og rammer for virkemidlene (6).

Særlige vilkår

Som statens virkemiddel for støtte i en tidlig fase skal Enova bidra til utvikling av drivstoffinfrastruktur for utslippsfri transport, herunder el og hydrogen.

Som del av aktiviteten rettet mot tidlig markedsintroduksjon skal Enova ha et tilbud til næringstransport, Nullutslippsfondet, med formål om å redusere klimagassutslipp fra næringstransport og bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet gjennom en raskere markedsintroduksjon og -vekst av nullutslippsteknologi i næringskjøretøy og -fartøy.

Enova skal årlig stille til disposisjon minimum 300 millioner kroner til tiltak hos husholdninger og forbrukere for å bidra til reduserte klimagassutslipp og omstilling til lavutslippssamfunnet.

Det ble i 2020 bevilget 2 mrd. kroner til Klima- og energifondet som del av en grønn omstillingspakke. Midlene skal anvendes til å forsterke satsingen på teknologiutvikling i industrien og bidra til grønn omstilling på veien ut av krisen i tråd med omstillingen til lavutslippssamfunnet. Midlene skal støtte opp under grønn teknologiutvikling innenfor eksempelvis leverandørindustrien, maritim næring og fornybar energi, herunder teknologi innenfor områder som hydrogen, batteriteknologi, havvind og grønn skipsfart.

Oppgaver

Enova skal ha hovedansvar for forvaltningen av Norges deltagelse i EUs Innovasjonsfond. Dette innebærer blant annet at Enova skal ha en informasjons-, rådgivnings- og oppfølgingsrolle overfor søkere og potensielle søkere til EUs innovasjonsfond og delta i relevante prosesser opp mot EU-kommisjonen for å påvirke innretningen av Innovasjonsfondet.

Enova skal ha et landsdekkende tilbud av informasjons- og rådgivningstjenester.

Enova skal ivareta driften og utviklingen av energimerkeordningen og ordningen for energivurdering av tekniske anlegg.

Enova skal ivareta driften og utviklingen av en rapporteringsløsning for energikartlegging rettet mot store bedrifter.

Enova skal ivareta driften og utviklingen av NOBIL-databasen.

9 Eiermøter og kontaktmøter

Hver av partene kan til enhver tid be om møte med den annen part for å informere om særlige forhold som er av betydning for gjennomføringen av avtalen, eller som for øvrig er av interesse for den annen part.

Partene skal avholde minst to eiermøter og to kontaktmøter årlig. Eiermøtene skal være en arena der eiersaker drøftes mellom departementet og styret. Kontaktmøtene skal være en arena for informasjonsutveksling og dialog mellom administrasjonen i Enova og embetsverket i KLD om blant annet forhold som er av betydning for gjennomføringen av avtalen. Det årlige oppdragsbrevet kan inneholde ytterligere konkretisering av møtenes innhold.

Dialogen mellom KLD og Enova skal til enhver tid holdes innenfor rammene av lov av 30. august 1991 nr. 71 (statsforetaksloven) §§ 23 og 38 om styrets myndighet og om foretaksmøtets myndighet og sammensetning, og Ot.prp. nr. 35 (2000-2001).

10 Kommunikasjon og informasjon

Hver av partene skal uten hensyn til det som ellers er fastsatt i avtalen, uten ubegrunnet opphold, informere den annen part om forhold og forestående hendelser, av positiv så vel som negativ art, som er eller kan være av vesentlig betydning for gjennomføringen av avtalen, vedtatte strategier og budsjetter eller som for øvrig vil være av vesentlig betydning for den annen part å kjenne til. Herunder i en situasjon der Enova ser at de ligger an til å over- eller underoppfylle målindikatorne.

Enova skal ha dialog med departementet for å avklare om politisk ledelse skal være en del av synliggjøringen i enkelte saker.

11 Avtalens varighet

Med mindre avtalen faller bort eller blir endret i medhold av punktene 12 eller 13, gjelder avtalen til 31. desember 2024.

12 Revisjon av avtalen

Hver av partene kan be den annen part om revisjon av avtalen når det foreligger særlige forhold som vil påvirke muligheten for å oppfylle forpliktelsene i avtalen. For departementet kan slike særlige forhold være endring i tilføring av midler, endring i de politiske føringene for Enovas arbeid eller endring i myndighetsbestemte rammevilkår. For Enova kan slike særlige forhold for eksempel være ytre forhold som er utenfor Enovas kontroll. Anmodning om slik avtalerevisjon skal være skriftlig i brev form. Det skal redegjøres for de endringer som ønskes gjennomført og begrunnelsen for disse.

13 Mislighold

Ved vesentlig mislighold av avtalen kan KLD si opp avtalen med tre måneders varsel. Departementet kan også si opp avtalen dersom det er grunn til å anta at avtalen vil bli vesentlig misligholdt. KLD skal på forhånd varsle Enova om forhold og om begrunnelsen for at det vurderes å si opp avtalen. Tilsvarende gjelder ved vesentlig mislighold, eller fare for vesentlig mislighold, av Enovas forpliktelser etter andre offentlige regelverk som gjelder for forvaltningen av Klima- og energifondets midler.

Dersom en videreføring av avtalen vil påføre Klima- og energifondet vesentlige tap, eller fare for slikt tap, kan KLD si opp avtalen med øyeblikkelig virkning. Avtalen skal likeledes kunne sies opp av KLD dersom vesentlige forutsetninger for avtalen faller bort.

14 Intensjon om neste avtale

Forhandlinger om avtale for neste periode vil kunne starte i 2024, med sikte på at det kan inngås en ny avtale som kan tre i kraft 1. januar 2025. Det legges til grunn at neste avtale med virkning fra 1. januar 2025 skal gjelde i fire nye år, jf. Klima- og energifondets vedtekter.

Oslo og Trondheim 15. desember 2020

For Klima- og miljødepartementet

Ingvild A. Sæverud
ekspedisjonssjef

For Enova SF

Nils Kristian Nakstad
administrerende direktør

Vedlegg - Om måling av kvantitative resultater

Dette vedlegget fastsetter hvordan Enova skal godskrives kvantitative resultater som teller mot målindikatorene.

I Generelle prinsipper

Enova skal så langt det lar seg gjøre rapportere resultater mot målindikatorene, jf. avtalens punkt 7.4, fra prosjekter som mottar støtte.

Resultater fra det enkelte prosjekt skal knyttes til innholdet i kontrakten mellom støttemottaker og Enova.

Ved beregning av resultater skal det tas utgangspunkt i hva som er det mest sannsynlige alternativet til å gjennomføre prosjektene; en baseline / kontrafaktisk alternativ. Dette kan for eksempel være at støttemottaker ville ha gjennomført et mindre ambisiøst tiltak, eller at de ville ha fortsatt med eksisterende løsninger uten å gjøre ytterligere investeringer.

Prosjekter som innebærer etablering av ny eller utvidet virksomhet kan isolert sett gi økte klimagassutslipp. Dersom Enovas virkemidler fører til at det samtidig blir tatt i bruk ny teknologi/nye løsninger som gir lavere klimagassutslipp kan denne effektiviseringen føres som resultat.

I kontrakter med støttemottagere gis Enova anledning til å kontraktsfeste størrelser og resultater ut over målindikatorene. Det skal i resultatrapporteringen redegjøres for eventuelle kontraktsfestede indirekte utslippsresultater.

Et prosjekt kan bidra til resultater for begge målindikatorene.

II Utslippsresultater

Utslippsresultater måles i tonn CO₂-ekvivalenter (CO₂-ekv.) per år. Omregning til CO₂-ekv. skal være i tråd med retningslinjene for utslippsrapportering under Parisavtalen.

Enova kan føre utslippsresultater for prosjekter som direkte bidrar til reduksjon i ikke-kvotepliktge klimagassutslipp.

Enova kan føre utslippsresultat for prosjekter som gir økt produksjon av fornybart brensel og drivstoff. Utslippsresultatene skal beregnes basert på antatte utslippsreduksjoner i bruk i forhold til et sannsynlig (fossilt) alternativ. Fornybart brensel og drivstoff omfatter de energibærerne som oppfyller vilkårene for fornybarhet i fornybardirektivet (2009/28/EF). Biodrivstoff skal være avansert biodrivstoff.

III Innovasjonsresultater

Enova kan føre innovasjonsresultater fra prosjekter som bidrar til økt innovasjon i henhold til delmål b.

Innovasjonsresultater måles ved utløst kapital i kroner. Med utløst kapital menes den delen av prosjektets investeringskostnader som utløses gjennom støtten fra Enova, fratrukket støtte fra Enova og andre offentlige virkemidler.

IV Annet

Beregning av spart energi og produsert fornybar energi

Enova skal rapportere hvor mye energi som er spart eller fornybar energi produsert som følge av støttede prosjekter, jf. avtalens punkt 7.1. Dette skal måles i kilowattimer (kWh) per år.

Spart energi skal beregnes som reduksjonen i energibruk i et prosjekt i forhold til det mest sannsynlige alternativet.

Produsert fornybar energi omfatter økningen i nyttiggjort fornybar energi i et prosjekt. Fornybar energi omfatter alle energikilder som oppfyller vilkårene for fornybarhet i fornybardirektivet (2009/28/EF). Biodrivstoff skal være avansert biodrivstoff. Produsert fornybar energi omfatter også utnyttelse av spillvarme og andre energiressurser som ellers vil gå tapt. For varmepumper skal elektrisitetsforbruket trekkes fra.

Infrastrukturprosjekter

For infrastrukturprosjekter hvor faktisk bruk av infrastrukturen er utenfor anleggseiers kontroll, skal det rapporteres kvantitative resultater basert på forventet utnyttelse/bruk av infrastrukturen. Etter at prosjektet har vært i normal drift i en periode skal Enova oppdatere resultatene basert på faktisk bruk.

Adferd

For prosjekter der Enovas resultater ikke er kontraktsfestet og i praksis er avhengig av adferd kan resultater beregnes. Det skal gjøres særskilte analyser for å etterprøve beregningene og beregningsmetodene.

